

ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ

Αρχαιολογικό Μουσείο Κομοτηνής (ΙΘ' ΕΠΚΑ), 2005, 2006, 2007

Στο Αρχαιολογικό Μουσείο Κομοτηνής πραγματοποιήθηκε μία σειρά εκπαιδευτικών δράσεων με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών μουσειοσκευών του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Ακρόπολης, κατά συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα, από το Δεκέμβριο του 2005 έως τον Ιανουάριο του 2007. Αναλυτικά:

Χρονική περίοδος: Δεκέμβριος 2005 - Ιανουάριος 2006

Στο πλαίσιο του δανεισμού των μουσειοσκευών "Αρχαία Ελληνική Ενδυμασία", "Αρχαία Μουσικά Όργανα", "Πάμε στην Ακρόπολη", "Ένας Αρχαίος Ναός", "Η Ζωφόρος του Παρθενώνα", "Το Δωδεκάθεο" και "Λιθοξοϊκή" πραγματοποιήθηκε σεμινάριο παρουσίασης του περιεχομένου και τρόπου χρήσης τους στους εκπαιδευτικούς του Ν. Ροδόπης. Παράλληλα, δόθηκε ως δωρεά η μουσειοσκευή "Το Δωδεκάθεο" σε κάποια δημοτικά σχολεία και νηπιαγωγεία της ευρύτερης περιοχής του νομού, ενώ σε κάποια άλλα σχολεία η συγκεκριμένη μουσειοσκευή παραχωρήθηκε ως δανειστικό υλικό.

Μετά το πέρας του σεμιναρίου, η ανταπόκριση των σχολείων της περιοχής στο πρόγραμμα επισκέψεων και συμμετοχών στις εκπαιδευτικές δράσεις του Μουσείου, υπήρξε άμεση. 355 μαθητές από δεκατέσσερα σχολεία του νομού επισκέφθηκαν την έκθεση και πραγματοποίησαν εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Βασικός σκοπός των προγραμματισμένων επισκέψεων ήταν εκτός από τη γνωριμία με το περιεχόμενο των μουσειοσκευών, η υλοποίηση ευέλικτων εκπαιδευτικών δράσεων προσαρμοσμένων κατάλληλα στο εκθεσιακό υλικό του Μουσείου, το οποίο συνδυάστηκε και συνδέθηκε με το εκπαιδευτικό υλικό της Ακρόπολης και κατ' επέκταση με τις γνώσεις, τις εμπειρίες, τις ηλικίες και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι όλοι σχεδόν οι συμμετέχοντες ασχολήθηκαν με το θέμα "Αρχαία Ελληνική Ενδυμασία", μια και το περιεχόμενο της μουσειοσκευής έδινε το κατάλληλο ερέθισμα για βιωματική προσέγγιση των διαφόρων τύπων των ενδυμάτων αλλά και για προσωπική, καλλιτεχνική έκφραση.

Πιο συγκεκριμένα, για το τμήμα της κομμωτικής του Ιου ΤΕΕ Κομοτηνής, η μουσειοσκευή αποτέλεσε έναυσμα για τη μελέτη της εξωτερικής εμφάνισης των ανθρώπων κατά την αρχαιότητα, δίνοντας βαρύτητα περισσότερο στην κόμη και στους διαφορετικούς τύπους της. Ο συνδυασμός της κατάλληλης ενδυμασίας με την ανάλογη κόμμωση έγινε άμεσα αντιληπτός και αρεστός από τους συμμετέχοντες αφού οι ίδιοι ντύθηκαν με τα ενδύματα της μουσειοσκευής μιμούμενοι την εξωτερική εμφάνιση των ειδωλίων του Μουσείου. Στη διαδικασία της χειροτεχνικής δουλειάς, έγινε σχεδιασμός και κοπή ρούχων που μιμούσαν την αρχαία ενδυμασία από γκοφρέ χαρτόνι και ακολούθησε η τοποθέτησή τους σε χάρτινες φιγούρες. Με αφορμή το ίδιο θέμα έγιναν συζητήσεις αλλά και ποικίλες δραστηριότητες μέσα στο μουσειακό χώρο και από άλλα σχολεία και σχολές.

Στη μουσειοσκευή "Το Δωδεκάθεο", οι μαθητές αναφέρθηκαν στις ιδιότητες των θεών, τα σύμβολά τους, αλλά και στους πιο αγαπημένους μύθους για

αυτούς και ασχολήθηκαν με διεξοδικό τρόπο με το περιεχόμενο της μουσειοσκευής εντός και εκτός Μουσείου. Τα περισσότερα σχολεία επιδόθηκαν με ζήλο σε θεατρικές αναπαραστάσεις μύθων, κατασκευάζοντας από χαρτόνι και άλλα υλικά τα σύμβολα των θεών.

Με αφορμή τους θεούς, ακολούθησαν συζητήσεις και διατυπώθηκαν προβληματισμοί για την περιβαλλοντική μόλυνση και τις συνέπειές της στα αρχαία μνημεία. Επίσης δόθηκε το έναυσμα για συζήτηση σχετικά με το αρχαίο δράμα και την προέλευση της τραγωδίας. Το θέμα οδήγησε και στην περιγραφή του θεάτρου της Αρχαίας Μαρώνειας και της σχέσης του με το ιερό του Διονύσου που βρέθηκε κοντά. Σε άλλες, τέλος, δραστηριότητες οι μαθητές αναζήτησαν τους θεούς σε νομίσματα, αγγεία, ειδώλια, αγάλματα ακόμη και κοσμήματα που εκτίθενται στις προθήκες του Αρχαιολογικού Μουσείου Κομοτηνής.

Τονίζουμε ότι η μουσειοσκευή αυτή συνδυάστηκε με όλες τις άλλες και αποτέλεσε πολλές φορές την έναρξη και τον βασικό άξονα των δραστηριοτήτων μέσα στο μουσειακό χώρο.

Αρκετά σχολεία αξιοποίησαν τη διδακτική ώρα της Ιστορίας με τη μελέτη των μνημείων και ιερών του Ιερού Βράχου. Το περιεχόμενο των μουσειοσκευών: "Πάμε στην Ακρόπολη", "Ένας Αρχαίος Ναός" και "Λιθοξοϊκή", έδωσαν τη δυνατότητα σε πολλά σχολεία να αναφερθούν στις διαφορετικές χρονικές περιόδους της εξέλιξης του Ιερού Βράχου, στα μνημεία του Ιερού Βράχου και της νότιας κλιτύος και στις ιδιότητες της θεάς Αθηνάς. Επίσης συζητήθηκαν οι τρεις βασικοί αρχιτεκτονικοί ρυθμοί αλλά και τα δομικά και διακοσμητικά στοιχεία των ναών. Οι μαθητές ανέτρεξαν σε αρχαίους όρους, προκειμένου να περιγράψουν τα μέρη ενός ναού, είδαν καρτέλες με αρχαίους ναούς, έπιασαν προπλάσματα κίωνων αλλά και αρχαίων ιερών και γνώρισαν τα εργαλεία των γλυπτών της αρχαιότητας μέσα από το περιεχόμενο της "Λιθοξοϊκής".

Συνέθεσαν προσόψεις ναών τις οποίες και διακόσμησαν με χάντρες και πούλιες. Επίσης εντόπισαν και περιέγραψαν τα αρχιτεκτονικά μέλη που εκτίθενται μέσα αλλά και έξω, στον προαύλιο χώρο του Μουσείου.

Στη μουσειοσκευή "Η Ζωφόρος του Παρθενώνα", αναλύθηκε το θέμα της πομπής των Παναθηναίων. Οι μαθητές περιέγραψαν τη διαδικασία της πομπής, αλλά και τους αθλητικούς κυρίως αγώνες που τελούνταν κατά τη μεγάλη γιορτή προς τιμήν της θεάς. Εντόπισαν τον Παναθηναϊκό αμφορέα του Μουσείου και μίλησαν για τα βραβεία των νικητών.

Η μουσειοσκευή "Αρχαία Μουσικά Όργανα" έκλεψε όμως την παράσταση. Τοποθετημένη δίπλα στη μαρμάρινη στήλη του λυρωδού που ταυτίζεται με τον μεγάλο Θράκα μουσικό, Ορφέα, αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης, συζήτησης και καλλιτεχνικής έκφρασης. Οι μαθητές ονομάτισαν τα μουσικά όργανα, μίλησαν για τα υλικά τους και αναφέρθηκαν σε μύθους που σχετίζονται με την κατασκευή τους. Επιπλέον, τόνισαν τη σημασία της μουσικής στη ζωή θεών και θνητών. Ακολούθησε η πετυχημένη δραματοποίηση της ιστορίας της καθόδου

του Ορφέα στον Άδη αλλά και η εύρεση εκθεμάτων που σχετίζονται με τη μουσική και το χορό. Τα ειδώλια μάλιστα των χορευτριών ώθησαν μαθητές στη μιμητική αναπαράσταση των κινήσεών τους, καθώς και στην κατ' επέκταση αναφορά στα είδη των σημερινών χορών.

Χρονική περίοδος: Απρίλιος-Μάιος 2006

Οι μαθητές των Γυμνασίων της Κομοτηνής, πραγματοποίησαν επισκέψεις στο Αρχαιολογικό Μουσείο της πόλης, για να παρακολουθήσουν ένα πειραματικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα με θέμα, την κλασική και τη νεοκλασική αρχιτεκτονική, το οποίο βασίστηκε στο περιεχόμενο της μουσειοσκευής "Ένας Αρχαίος Ναός". Το περιεχόμενό της αξιοποιήθηκε με τέτοιο τρόπο, ώστε να προσαρμοστεί στην ηλικία και τις γνώσεις των μαθητών και των τριών τάξεων.

Στο πρακτικό μέρος του προγράμματος, οι μαθητές κλήθηκαν να πάρουν μέρος σε διάφορες δραστηριότητες, όπως ο εντοπισμός μέσα κι έξω από το μουσείο συγκεκριμένων αρχιτεκτονικών μελών (κίονες, βάσεις κίωνων, βωμούς, επιστύλια, επίκρανα και ηγεμόνες). Οι μαθητές επίσης δημιούργησαν με τις σφραγίδες δικούς τους ναούς από χαρτί και κάποιοι τους διακόσμησαν με κάντρες και πούλιες.

Για το συγκεκριμένο πρόγραμμα 147 μαθητές από 3 Γυμνάσια του νομού επισκέφθηκαν το Μουσείο.

Το πρόγραμμα, αν και μικρό στη διάρκειά του, πέτυχε να συνδυάσει τη σχολική γνώση με τη βιωματική εμπειρία σε ένα χώρο πολιτισμικής αναφοράς, όπως είναι το μουσείο. Έτσι οδήγησε το μαθητή όχι μόνο σε μία καλύτερη κατανόηση των αρχιτεκτονικών όρων, αλλά και σε μια νέα οπτική επαφή με το χώρο γύρω του, τον οποίο στη σημερινή του μορφή, έμαθε να προσέχει περισσότερο, να σέβεται και να εκτιμά, ως αδιάσπαστη συνέχεια του παρελθόντος.

Χρονική περίοδος: Οκτώβριος 2006, Δεκέμβριος 2006 - Ιανουάριος 2007

Το περιεχόμενο της μουσειοσκευής "Το Δωδεκάθεο" αξιοποιήθηκε με τέτοιο τρόπο, ώστε να προσαρμοστεί στην ηλικία και τις γνώσεις των μαθητών της Γ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Στο πρόγραμμα έλαβαν μέρος σχολεία του Ν. Ροδόπης και του Ν. Ξάνθης. Οι μαθητές που έλαβαν μέρος, συζήτησαν για τους Ολύμπιους θεούς, τα σύμβολά τους, τις ιδιότητές τους και τους πιο αντιπροσωπευτικούς μύθους που συνδέονται με αυτούς και προχώρησαν σε ποικίλες δραστηριότητες.

Μέσα στο Μουσείο οι μαθητές κάθε τμήματος χωρίστηκαν σε 12 ομάδες. Κάθε ομάδα ανέλαβε να παρουσιάσει μπροστά στις άλλες το θεό που εκπροσωπούσε.

Στη συνέχεια προσπάθησε να τον εντοπίσει ανάμεσα στις καρτέλες που αποδίδουν με ζωγραφικό τρόπο τους θεούς και να τον περιγράψει. Σημειώνουμε ότι οι καρτέλες αυτές είχαν προηγουμένως κολληθεί σε μεγάλο λευκό χαρτόνι και αναρτηθεί σε τοίχο του Μουσείου, ευδιάκριτο στα παιδιά. Σε δεύτερο αναρτημένο χαρτόνι, όπου είχαν κολληθεί οι καρτέλες με τα γραμματοσήμα, καθώς και οι μορφές των θεών όπως εικονίζονται στη Ζωφόρο του Παρθενώνα, η κάθε ομάδα προχώρησε σε ένα δεύτερο εντοπισμό του θεού που είχε αναλάβει.

Αργότερα προσπάθησαν να φανταστούν το χρώμα του συγκεκριμένου θεού, έχοντας μπροστά τους τις 12 χρωματιστές φιγούρες και να αιτιολογήσουν την επιλογή του χρώματος ή των χρωμάτων.

Στον εντοπισμό των ιερών φυτών και ζώων, το μουσείο είχε προηγουμένως αναλάβει να βρει και να φέρει αληθινά φυτά, όπως κέδρο και κισσό για παράδειγμα, καθώς και μικροαντικείμενα που απεικονίζουν ζώα ή και ιδιότητες των θεών κι έτσι να κάνει πιο ενδιαφέρουσα τη διαδικασία σύνδεσής τους από την ομάδα με τον εκάστοτε θεό.

Φέρνοντας χρωματιστά χαρτόνια όλοι οι μαθητές επιδόθηκαν στη συνέχεια σε δικές τους δημιουργίες, κατασκευάζοντας το θεό της αρεσκείας τους. Μετά οι μαθητές κινήθηκαν πιο χαλαρά μέσα στο Μουσείο, αναζητώντας τώρα τους θεούς μέσα αλλά και έξω από τις προθήκες, σε αγγεία, γλυπτά, νομίσματα και ειδώλια. Το παιχνίδι αυτό της εύρεσης των θεών τους ενθουσίασε πραγματικά.

Το αποκορύφωμα ήρθε στο τέλος, όταν κάποια παιδιά ανέλαβαν να αποδώσουν ένα μύθο της προτίμησής τους. Για πιο παραστατική απόδοση, τους δόθηκαν χιτώνες και άλλα ενδύματα και αυτό τους βοήθησε στην καλύτερη και πιο δημιουργική ερμηνεία του ρόλου τους.

Μέσα από όλη αυτή τη διαδικασία, συμπεράναμε ότι η βιωματική αυτή προσέγγιση της γνώσης έχει βοηθήσει τα παιδιά να αντιληφθούν καλύτερα το ρόλο και τη σημασία της μυθολογίας στη ζωή των αρχαίων Ελλήνων αλλά και τη γοητεία που αυτή ασκεί μέχρι τις μέρες μας.

Η ΙΘ' ΕΠΚΑ, εκφράζει τις θερμές ευχαριστίες αλλά και τα συγχαρητήριά της στο Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Ακρόπολης, τόσο για τη σημαντική ευκαιρία του δανεισμού και της αξιοποίησης των μουσειοσκευών, όσο και για την ποιότητα, τη δημιουργική φαντασία και την πρωτοτυπία της δουλειάς που προσφέρει σε όλους.

Ζ. Μιλτσακάκη